

Motion

1978/79:2503

av Ingemar Hallenius m. fl.

med anledning av propositionen 1978/79:112 om regionalpolitik

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har i anledning av uppdraget att lämna förslag om inplacering av kommuner i stödområden lämnat en klargörande dokumentation av bl. a. befolknings-, näringslivs- och arbetsmarknadssituationen i länet. Länsstyrelsens förslag grundar sig på remisser och överläggningar inom länet med bl. a. landstinget, kommunerna, utvecklingsfonden och länsarbetsnämnden. Det är således en gemensam uppfattning från Skaraborgs län som redovisas om vilka problem som är av sådan art att inplacering i stödområde är motiverad.

Förslaget innebär att tre kommuner – Falköping, Gullspång och Karlsborg – placeras i stödområde 2 och att Töreboda kommun placeras i stödområde 1.

Nordöstra delen av Skaraborgs län med dess glesbygdsområden ingår därmed i ett med angränsande Värmlandskommuner sammanhängande stödområde. Falköpings kommun ingår i ett med Sjuhäradsbygden sammanhängande stödområde.

I det förslag till stödområde som lämnas i den regionalpolitiska propositionen (1978/79:112) har regeringen inte på någon punkt tillmötesgått Skaraborgs län.

Regeringens ställningstagande har kunnat accepteras om de sämst ställda kommunerna i Skaraborgs län haft gynnsammare utvecklingsbetingelser än de kommuner som föreslagits ingå i något stödområde. Så tycks emellertid inte vara fallet.

Pågående utveckling vad gäller befolkning, nettoutflyttning, arbetsmarknad och sysselsättning motiverar att stödinsatserna i landet liksom hittills bör prioriteras i skogslänen. Samtidigt som stödinsatser i Norrland tillstyrks är det emellertid uppenbart att bl. a. nämnda faktorer generellt missgynnar delar av Skaraborgs län.

I syfte att få till stånd en riktig och rättvis indelning av kommunerna i stödhanseende vill vi fästa riksdagens uppmärksamhet på den negativa utvecklingen i de fyra kommunerna i Skaraborgs län. I jämförelse med dels kommuner i angränsande län som föreslagits tillhöra stödområde, dels genomsnittet av samtliga de kommuner som föreslås tillhöra stödområde 1 och 2, har utvecklingen i de fyra kommunerna varit likartad eller sämre.

Förslag till inplacering av angivna kommuner i stödområde kan motiveras med följande:

Inplacering av Falköpings, Gullspångs och Karlsborgs kommuner i stödområde 2 och Töreboda kommun i stödområde 1 – jämförande analys

1. Jämförelse med vissa tillänet angränsande kommuner som föreslagits tillhöra stödområdet

	Befolknings- utveckling årlig förändr. 1970-1977	Sysselsätt- ningsut- veckling årlig för- ändr. 1970-1975	Förvärvs- frekv. 1975	Arbets- löshet genom- snitt kv. 1978
Storfors	- 0,92	- 3,29	68	3,51
Hammarö	+ 0,62	+ 1,95	71	4,2
Karlstad	+ 0,13	+ 1,12	70	4,3
Kristinehamn	- 0,16	+ 1,19	70	4,2
Borås	- 0,44	- 0,78	70	4,8
Mark	+ 0,77	- 1,10	68	4,3
Svenljunga	+ 1,04	- 0,07	70	4,1
Tranemo	+ 0,49	+ 0,54	75	4,8
Ulricehamn	+ 0,22	- 0,88	70	4,5
Gullspång	- 0,36	+ 0,19	68	3,4
Karlsborg	- 0,36	- 0,14	67	3,7
Falköping	- 0,23	- 0,75	69	4,1
Töreboda	+ 0,30	- 1,17	67	2,9

2. Jämförelse med genomsnittet för samtliga de kommuner som föreslås tillhöra stödområde 1 och 2

	Befolknings- utveckling årlig förändr. 1970-1977	Sysselsätt- ningsut- veckling årlig för- ändr. 1970-1975	Förvärvs- frekv. 1975 ¹ kvinnor	Arbetslös- het genom- snitt 1978
Kommuner i stödområde 1 och 2	+ 0,18	+ 0,23	41	varierar mellan 0,98-5,08 med me- deltal (aritm.) 2,5
Gullspång	- 0,36	+ 0,19	34	3,51
Karlsborg	- 0,36	- 0,14	37	2,34
Falköping	- 0,23	- 0,75	41	1,58
Töreboda	+ 0,30	- 1,17	29	2,87

Arbetslöshet utveckling	Genomsnitt -78	jan -79	febr -79	mars -79
Gullspång	3,5	4,0	4,2	4,2
Karlsborg	2,3	2,1	2,4	2,3
Falköping	1,6	1,7	1,8	1,7
Töreboda	2,9	3,1	3,5	3,4

¹ förvärvsarb. 20-w tim. i procent av befolkningen i åldern 16-w år.

Falköping

Falköpings kommun redovisar sedan en följd av år minskad sysselsättning, vilket medfört betydande utflyttning. Hög utpendling är också ett tecken på brister i kommunens arbetsmarknad. Kommunen har sedan mitten av 1960-talet upplevt en befolkningsminskning med undantag av ett par år.

Problemen har främst förorsakats av långsiktiga strukturförändringar. Både den kraftiga minskningen inom teko samt den hittills genomförda jordbruksrationaliseringen har inneburit allvarliga påfrestningar på såväl arbetsmarknad som service i kommunen.

Rationaliseringen inom den statliga sektorn har drabbat kommunen hårt och SJ planerar att dra in ytterligare tjänster.

Problemen i Falköping sammanhänger väl med utvecklingen i hela Sjuhäradsbygden.

För södra länsdelen är det av stor vikt att Falköping utvecklas och att arbetsmarknad och service inte ytterligare försvagas. Det är ytterst angeläget att kommunens aktiva arbete för en förbättrad näringslivsutveckling understöds av möjligheter för företag att erhålla lokaliseringsstöd.

Utvecklingen i den nordöstra länsdelen med dess skogs- och glesbygder inger stor oro. Sysselsättningsläget har allvarligt försämrats, vilket bl. a. framgår av de under lång tid stigande arbetslöshetstalen. Situationen har under senare tid allvarligt försämrats på grund av problem inom vissa företag som svarar för stor del av sysselsättningen i kommunerna.

Gullspång

Gullspångs kommun redovisar arbetslöshetstal som annars mest återfinns i det inre stödområdet.

Negativ befolkningsutveckling, låg förvärvsfrekvens för kvinnor och kommunens isolerade läge utgör ytterligare skäl för att Gullspång förs till stödområde 2.

Karlsborg

Kommunen har liksom Falköping haft negativ såväl sysselsättnings- som befolkningsutveckling under hela 1970-talet. Kommunen är ensidigt beroende av sysselsättningen inom försvaret samt inom Förenade Fabriksverken. De industriella sysselsättningstillfällena är anmärkningsvärt få. Riskerna för minskad sysselsättning vid Luxor, som är en av de få större industrierna utanför försvarssektorn, är ett väl känt problem.

Det är viktigt att åtgärder vidtas som leder till en differentiering av kommunens näringsliv. Utvecklingsfonden i Skaraborgs län har i skrivelse 1979-04-11 till statens industriverk framhållit att fonden ej har de särskilda resurser som krävs för att medverka till ett aktivt industriutvecklingsarbete i kommunen. Fonden hemställer därför medel för externa konsultinsatser. Avsikten är bl. a. att närmare utreda situationen vid befintliga företag samt

att analysera anläggningar och utvecklingsmöjligheter. Förutsättningarna för ny verksamhet bör särskilt undersökas inom elektronikområdet – med hänsyn till problemen vid Luxor – samt inom främförädling – med hänsyn till förekomsten av skogsindustri inom området. Det är mycket angeläget att utvecklingsfonden ges erforderligt stöd för detta utvecklingsarbete i Karlsborg.

Töreboda

Kommunens arbetsmarknad kännetecknas av stigande arbetslöshet och av dåliga sysselsättningsmöjligheter. Nettoutpendlingen är hög. Töreboda hör till de kommuner som har den allra lägsta sysselsättningsgraden för kvinnor (20 %). Befolkningsutvecklingen är svag.

Kommunen bildar med Gullspåns och Karlsborgs kommuner ett sammanhängande område med uttalade och långsiktiga sysselsättningsproblem.

Tillsammans med länsorganen arbetar kommunerna aktivt och engagerat för att bryta den negativa utvecklingen. I det närings- och sysselsättningspolitiska arbetet krävs emellertid att staten också tar sitt ansvar. Bäst sker detta genom att kommunerna inlemmas i stödområdet.

Det är vidare angeläget att det även i fortsättningen blir möjligt att – oberoende av stödområdesindelningen – lämna lokaliseringsstöd med viss räntelrihet och uppskjuten amortering till projekt som kan motverka en negativ utveckling som förorsakas av företagsnedläggning eller motsvarande allvarliga störningar på arbetsmarknaden. Detta bör kunna komma ifråga för de andra kommunerna i länet. Utvecklingen i Tibro, som ensidigt är beroende av utvecklingen inom en enda bransch – möbelindustrin – är ett exempel på detta.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar

1. att Falköpings, Gullspåns och Karlsborgs kommuner inplacedas i stödområde 2 och att Töreboda kommun placeras i stödområde 1,
2. att lokaliseringsstöd kan utgå till projekt i kommuner utanför stödområde, för att motverka en negativ utveckling som förorsakas av företagsnedläggning eller motsvarande allvarliga störningar på arbetsmarknaden.

Stockholm den 18 april 1979

INGEMAR HALLENIUS (c)

KARL LEUCHOVIUS (m)

GUNNAR RICHARDSON (fp)

STEN SVENSSON (m)

GUNILLA ANDRÉ (c)

BENGT KINDBOM (c)

ANNE-MARIE GUSTAFSSON (c)

